

Via Negativa tudi v zborniku Ne

Kakšni so rezultati lova na realno

DELO, 1.2.2011

Serijski performans pod skupnim naslovom *Via Negativa* je potekala od 2002. do 2008. pod taktirko režiserja Bojana Jablanovca v sodelovanju s številnimi performerji, plesalci in igralci. Projekt je nastal »iz potrebe po preverjanju smisla, pomena in razlogov za obstoj gledališča danes in iz prepričanja, da se danes prevladujoči produkcijski modeli gledališča spreminjajo v muzeje estetskih form«, piše v spremljevalnem gradivu *Via Nova*. Vsebinska rdeča nit sedmih performansov je sedem smrtnih grehov, družijo jih tudi razvijanje posebne metode dela. Ob izdaji zbornika *Ne* (uredil ga je Marin Blažević) pri založbi Maska, posvečenega temu projektu, so v petek in soboto zvečer v Stari elektrarni serijo performansov povezali v novo celoto.

Posebna metoda dela v *Vii Negative* zadeva izvajalca, predvsem to, kako z govorjenjem in s telesom postaja scenski umetnik. Vsak izvajalec je hkrati avtor in material svojega nastopa. »Čeprav je bazično ustvarjalno polje *Vie Negative* performans, je osnovni interes raziskave gledališče in temeljni mehanizmi njegove konvencije,« še piše v publikaciji.

Iskanje razmerja med performerjem in gledalcem

V tej scenski raziskavi je v ospredju predvsem vprašanje vznika realnega, ki se ustvarja predvsem z razmerjem med performerjem in gledalcem. V nedavno izdanem

minulih letih v performansih izkazala za ključna.

Petkov dogodek z Lukanovim tekstom izpostavi predvsem odnos med performerjem in občinstvom, ki se razlikuje in vselej znova sprevača z vsakim novim performansom. V *Lovu na realno* se to razmerje razvija v okviru nove performativne celote, pri čemer avtorji svobodno uporabljajo star material v skladu z rdečo nitjo razmerja med izvajalcem in gledalcem.

Če slednje zajema predvsem (realne) učinke *Vie Negative*, velja poleg tega izpostaviti njene estetske odlike oziroma procedure, s katerimi jih dosega. V *Lovu na realno* morda dodatno izstopi specifična temporalnost ali »razvojnost« pro-

Zorčeva starša, nato performer vazo s svečo prekrije z značilnim pokrovcem pokopaliških sveč, s čimer se ta objekt, podložen s kamenčki, pretvori še v nagrobnik.

Od piva do fontane

Podobno bi lahko rekli za performans *Viva Verdi*. Med trajanjem drugih performansov spremljamo njegovega izvajalca Uroša Kaurina, ki pije pivo, s čimer seveda zbujajo radovednost. Ko izvajalec začne nastop, razumemo, čemu je bilo popivanje namenjeno. Izvajalec pivo »pretvori« v urin, ta pa je material za »uprizoritev« *Fontane* ob spremeljavi glasbe – ne brez konceptualistične aluzije na Duchampa. Pri performansu *Incasso* Katarine Stegnar specifično časovnost vidimo v tem, da umetničina »stvaritev«, petevrski bankovec, popisan z njeno krvjo, ki ga da vselej na dražbo, z vrsto ponovitev performansov, na katerih so ga kupili tudi znani umetniki, pridobiva na vrednosti.

To postopno razvijanje izhodiščnega motiva, bežno navezanega na motiv sedmih smrtnih grehov, je značilno za vse performanse v ciklusu. *Lov na realno* z omenjeno proceduralnostjo vpelje še časovnost, ki vznikne z refleksijo ponovitve (naznačeno s fotografijami preteklih performansov in podprto z Lukanovim teoretskim tekstom).

Performansa v petek in soboto sta bila svojevrstna didaktično-umetniška opora zborniku *Ne*. Slednji je dobrodošel predvsem zato, ker fenomen *Vie Negative* zajame tako s slikovno in tekstovno obnovo performansov, s pogovorom izvajalcev o lastnem delu, strategijah in podobno, kot s časopisnimi kritikami in poglobljenimi teoretskimi študijami (tu so še prispevki Floriana Malzacherja, Nataše Govedić, Une Bauer, Annalise Sacchi in Bojane Kunst) ter kronologijo *Vie Negative*. Če strnemo, zbornik se lahko uporablja kot študijsko gradivo in izizzivalno teoretsko čtivo. **JELA KREČIČ**

BOJAN JABLANOVEC FOTO JOŽE SUHADOLNIK/DOKUMENTACIJA DELA

zborniku *Ne* Blaž Lukan v tekstu *Izbris gledalca Via Negativo* zasleduje prav z vidika tega vprašanja. Na petkovem dogodku *Lov na realno* (znanem tudi pod imenom *Via Nova*), ki je povezal serijo performansov v novo performativno celoto, so rdeča nit bili prav odlomki Lukanovega teksta. *Lov na realno* sicer svoj material najde v že uprizorjenih performansih. V njej, če se ponovno zatečemo k zapisu v biltenu, avtorji izpostavijo predvsem tista vprašanja, zagate, ki so se v

jekta. Ta je prisotna že v okviru posamičnega performansov in v veliki meri zadeva objekt performansov (ki je lahko tudi subjekt). V prvem performansu *Izhodiščna točka: jeza*, denimo, vaza performerja Grega Zorca najprej nastopi kot navaden kičast spominek, ki sta ga njegova starša prinesla z morja, nato se razvije v metaforo za njuno ljubezen – ko vanjo performer položi svečo, postane metafora njegovega spočetja. Za tem izvemo za tragično nesrečo, v kateri sta preminula